

ANCUS MARTIUS

Tullus király halála után, amint ez már szokás volt Rómában, a főhatalmat ideiglenesen az atyák gyakorolták. Ők interrexet választottak, az interrex pedig összehívta a népgyűlést, hogy királyt válasszon. A nép választása Ancus Martiusra esett, s az atyák is megerősítették őt méltóságában.

Ancus Martius a nép között elterjedt hírek szerint Numa leszármazottja volt. Mivel a római nép már beleunt a folytonos háborúskodásba, remélte, hogy Ancus, Numához hasonlóan, békeszerető király lesz. Reményében nem is csalatkozott. Ancusnak fő gondja nem a szomszéd népek leigázása és meghódítása volt, hanem a földművelés és a kereskedelem fejlesztése. Ezért kikötővárost épített a Tiberis torkolatánál, a ma is meglévő *Ostiát*.

Békés munkájában megzavarták a szomszéd latinok, akik gyakran betörték Róma területére. De Ancus a harctéren is megállta a helyét. A latinokat legyőzte, elfoglalta több városukat, és lakóikat Rómába, a hét domb egyikére, az Aventinusra telepítette.

Ezekből alakult ki aztán a *plebs*, a plebejus rend, amely ugyan szabadnak számított, és a törvények oltalma alatt állott, de ekkor még nem voltak politikai jogai. Ezeket csak a későbbi századokban, nehéz küzdelmek árán tudta megszerezni.

Ancus nevéhez fűződik még a Tiberisen átvezető cölöphíd megépítése, melynek védelmére a Tiberis túlsó oldalán, a *Janiculumon* erődítményt épített.

Uralkodása idején történt, hogy egy Lucumo nevű igen gazdag és szorgalmas ember költözött Rómába. Eddig *Tarquiniiben*, egy etruszk városban élt, ahol azonban görög származása miatt lenézték, és ezért okos és nagyravágyó felesége, Tanaquil azt tanácsolta, hogy menjenek Rómába lakni.

- Bár én itt születtem, és etruszk származású vagyok, azt javaslom, hogy hagyjuk itt Tarquiniit. Rómában nem néznek majd le, hogy nem vagy bennszülött patricius. Abban az új városban minden méltóság egyik napról a másikra keletkezik, és te is szerezhetsz rangot vagyonoddal és szorgalmaddal. Itt Tarquiniiban nem terem számodra babér. Márpedig én azt nem tudom elviselni, hogy ilyen embert, mint te, semmibe vegyenek. Ki kell vándorolnunk innen! Rómában lesz hely számodra is. Nem uralkodott-e ott a szabin Tatiusz? Numát is, ugye, Curesből hívták meg! Ancus Martius, a jelenlegi király is csak apai ágról *nobilis*, anyja szabin nő volt. Tebelőled is lehet Rómában vezető ember.

Mínthogy becsvágyban Lucumo sem maradt el a felesége mögött, hallgatott a szóra. Összeszedték, kocsira tették mindenüket, és elindultak Róma felé. A Tiberis túlsó oldalán, a Janiculum domb lábánál csodás esemény történt velük. Amint a kocsi haladt, látták ám, hogy egy hatalmas sas repked felettük. Majd szárnyait kiterjesztve, szelíden lejjebb-lejjebb ereszkedik, egészen a kocsi fölé, aztán hirtelen lekajja Lucumo fejéről útkalapját, és felemelkedik vele. Körülropkölte többször a kocsit, közben hangosan vijjogott, majd ismét leereszkedett, és a kalapot ügyesen visszatette Lucumo fejére. Azután újból felemelkedett, és eltűnt a szemük elől.

Lucumo előbb megijedt, aztán megnyugodott, de sehogy sem értette, mit jelent ez a különös esemény. Tanaquil azonban, mint általában az etruszkok, járatos volt a madárjósásban, és meg tudta fejteni. Így szólt Lucumóhoz:

- Örvendj, kedves férjem, és reménykedj az isteni jóakarásban! Olyan madár jött ugyanis követként az égnek arról a részéről és attól az istentől, hogy ez csak jót jelenthet. Abból, hogy magasba felvitte kalapodat, és azután mintegy isteni parancsra ismét visszatette, arra következtetek, hogy magas méltóságra jutsz csakhamar.

Örömeiben megölelte és megcsókolta férjét. Lucumo vele együtt reménykedett, hogy nemhiába költöznek Rómába. Így haladtak át a város kapuján.

Megérkezésük után Lucumo hamarosan házat építtetett, és pompásan berendezte. Nevét is megváltoztatta, Lucius Tarquinius

Priscus nevet vette föl, vagyis "a legelső Lucius, aki Tarquiniiból jött". A rómaiak csakhamar felfigyeltek a gazdag és nyájas idegenre, ő pedig mindent elkövetett, hogy megnyerje a rómaiak rokonszenvét. Volt, akivel szépen elbeszélgetett, másokat meghívott vendégül házába, és aki csak hozzá fordult, azon segített, úgyhogy rövid idő alatt ismert és közkedvelt ember lett. Végül a királyi palotába is eljutott a híre. Ancus magához hívatta, hogy megismerkedjék vele. Ebből az ismeretségből aztán benső barátság lett, mert Lucius Tarquinius semmit el nem mulasztott, hogy a királyt megnyerje. Amit Ancus rábizott, azt biztosan, gyorsan és ügyesen elintézte. Végül már a király legbizalmasabb embere lett, Ancus az ő tanácsát kérte ki, bármiről volt szó, állami ügyekben éppúgy, mint magánügyeiben, háború vagy béke dolgában egyaránt. Amikor halálát közeledni érezte, végrendeletében őt tette meg fiai gyámjává.

Ancus Martius király huszonnégy esztendei, békében és háborúban egyaránt dicsőséges uralkodás után meghalt. Fiai még gyermektőségben jártak, de nem voltak már messze a *toga virilistől*, a férfítógától. Apjuk azt szerette volna, ha utána idősebb fia következik a trónon, de nem számolt Tarquinius Priscus becsvágyával, amely most teljes erejével érvényesülni akart.

- Most itt az alkalom, hogy a legfőbb méltóságot megszerezzem! - mondta Tanaquilnak, s az buzgón helyeselt.

Alighogy Ancus király örök nyugalomra tért, Tarquinius titokban szervezkedni kezdett. Azon volt, hogy minél előbb hívják össze a királyválasztó gyűlést. Az atyák teljesítették kívánságát, hiszen az állam érdeke is azt kívánta, hogy az interregnum mielőbb véget érjen. Amikor közeledett a népgyűlés napja, Tarquinius gondoskodott róla, hogy Ancus fiai, a trón várományosai, ne tartózkodjanak Rómában. Nagy vadászatot rendezett a távoli hegyekben, és ezen a királyi ifjak is részt vettek.

Tarquinius pedig újra meg újra fölkereste jó embereit, emlékeztetükbe idézte, mennyi jó szolgálatot tett nekik a múltban, és megígérte, hogy még ennél is többet tesz a jövőben.

Általában nagy buzgalmat fejtett ki feleségével együtt a polgárok rokonszenvének biztosítására. Amikor pedig összegyűlt a népgyűlés, beszédet mondott, hogy az egész nép érzületét megnyerje.

- Nem új dolgot kérek tőletek, polgárok, hiszen nem én vagyok az első, de már a harmadik, aki Rómában idegen létére királyságra törekszik. Mert ha első lennék, nem mondom, joggal csodálkozhatnátok és háboroghatnátok vakmerőségemen. De hát nem az első vagyok. Itt volt Tatiusz, aki nemcsak idegen, hanem egyenesen ellenségetek volt, és mégis elfogadtátok királyotoknak. Itt volt Numa, aki idegen városban lakott, és ti ide hívtátok királynak. Harmadiknak itt vagyok én. Tudjátok rólam, hogy feleségemmel és egész vagyonommal Rómába költöztem, és életem nagyobbik felét itt töltöttem. Azóta úgy élek itt, mintha őseim hazája is ez lett volna. Háborúban és békében, törvényeitek ismeretében és isteneitek tiszteletében nem maradtam mögöttetek. Olyan tanítómesterem volt, akiről csak a legnagyobb büszkeséggel emlékezhetem meg: maga Ancus király. Ő vezetett, tanított, oktatózott engem mindenre. És van-e valaki közöttetek, aki - ha a királynak engedelmeskedni vagy szolgálatot kellett tenni - felülmúlt engem? És vajon bőkezűségben vagy segítőkészségben mögöttem maradtam-e magának a királynak is? Ezt akarom, ezt fogom csinálni a jövőben is: életem és vagyonom, minden erőm és képességem a római népé. Gondoljátok-e, hogy ezek után nem méltó hozzám vagy a városhoz, hogy királya legyek?

Szavai készséges fülekre találtak. Igaz volt minden, amit mondott. Mikor a "királya legyek" elhangzott, hatalmas, egyhangú kiáltással választotta meg Róma népe királynak.

Amíg tehát a királyfiak vadat üztek a hegyekben, Tarquinius megszerezte magának a királyi hatalmat. Tanaquil jóslata bevált. Férje az első ember lett Rómában.